

Příloha 1- Rozhovor

ZŠ Stromová, školní psycholožka celkový čas 00:49:33

Jak dlouho už zde na škole působíte jako školní psycholog?

10, 11 let.

A to je Vaše první zkušenost se školní psychologií nebo už jste někdy před tím?

Před tím už jsem nedělala školního psychologa, před tím jsem vůbec nepracovala. Protože jsem šla z mateřské sem a pak jsem paralelně s touhle školou pracovala ještě na dalších dvou školách. Byla to zkušenost i s jinými školami, jak to funguje, s dalšími dvěma školami jak to funguje na nich. Na jedné z těch škol se ta pozice zaváděla, tady taky. Byla jsem první školní psycholog tady na té škole, na té třetí škole přede mnou školní psycholog byl.

Co Vás vedlo k tomu, dělat školní psychologii?

Já jsem jí vystudovala. Já jsem psycholog, speciální pedagog, pak jsem si při mateřské udělal nástavbu na školní psychologii a pak jsem hledala místo ve školní psychologii.

Co vás vedlo k tomu, že jste se soustředila na školní psychologii a ne na klinickou psychologii nebo jinou oblast nebo práci v poradně?

Já jsem věděla, že do poradny se mi nechce, tam mě to přijde hodně jednotvárná práce nebo stereotypní. Období odkladů školní docházky, období profiorientací. Myslím, že tady je ta práce pestřejší a spíš to bylo, že jsem se potkala s nabídkou specializace na školní psychologii během mateřské a tím to směřování bylo dané.

Jak velký úvazek tady máte?

Teď mám plný úvazek. Začínala jsem na třetinovém úvazku, pak se to zvyšovalo na poloviční, nevím po kolika letech a teď jsem tady druhý, třetí rok na plný úvazek.

Co to znamená plný úvazek, jste tu každý den?

Ano. Já mám dobré vztahy s vedením, takže když bych potřebovala, ta asi by bylo možné domluvit, že tady jeden den v týdnu nebudu, ale já mám pocit, že bych tu měla být alespoň tolik, jako ti učitelé. Nechci jim vysvětlovat, proč já mám extra buřty, proč jeden den v týdnu do práce nechodím, když oni jsou tady každý den. Ale loni jsem jeden den v týdnu chyběla, protože jsem si dodělávala nějaké specializační jiné studium. To respektovali všichni. Vedení školy to bralo a učitelé věděli, že tady v úterý nebývám.

V jakých prostorách školy se pohybujete?

Jako moje pracovna?

Také. Všechno. Máte pracovnu?

Ano. Tady tuhle jednacím místností. Mám nejluxusnější ve srovnání s ostatními učiteli, protože nikdo nemá takový prostor.

Moc pěkná je.

Tahle škola je stará budova a trpíme nedostatkem prostoru. Učitelé sedí v kabinetech, ve sborovně. I paní ředitelka má takhle velkou místnost napůl se zástupcem. Nevýhodou je, že

je to jednací místnost, takže někdy se tady postaví stoly od dveří až k oknu a já to musím vyklidit. Nebo když přijde nějaká kontrola ze zdravotní pojišťovny, tak tenhle prostor se jim poskytuje a já chodím po kabinetech a někde hledám útočiště.

Jak často se to stává?

Jednou, dvakrát do roka. Kontroly ze zdravotní pojišťovny tu jsou třeba na dva tři dny, když přijede nějaká zahraniční, třeba z výměnného pobytu, tak si tady občas odkládají věci, ale teď se naučili, teď máme novou jídelnu, tak funguje ta jídelna dopoledne pro ně. Prostoru je tu fakt málo. No a jak se pohybují po škole? Já mám volný přístup, všude se dostanu, kromě ředitelny.

A využíváte všechny tyto možnosti, že chodíte někam po škole?

Jo. Za těmi učiteli chodím, do kabinetu, do sborovny.

Po chodbách asi jste, ve třídách.

Ano. Rozhodně netrávím veškerý čas tady v té místnosti.

Jak dělám ty rozhovory, každý to má nastavené jinak. Mám srovnání. Ve školním poradenském pracuje kdo? Vy?

My se nejčastěji scházíme s paní ředitelkou, s výchovnou poradkyní, máme metodičku prevence, ale s tou nesdílíme úplně všechno.

Má to nějaký důvod, který můžete říci?

Jestli to můžu říci Vám? Vy to neřeknete dál?

Já to samozřejmě nebudu říkat dál.

Je to tak, že si myslíme, že s nějakými informacemi metodička prevence nepracuje jako s důvěrnými. Že když se bavíme o nějakém dítěti, tak že to vyřeší tak, že dítěti řekne, že by mělo chovat jinak a předestře mu to způsobem, který mě nepříjde efektivní.

Jde o konkrétní metodičku na téhle škole?

Ano, na téhle škole. Ona nedělá moc práce se třídami, to dělám já. Když je potřeba prevence intervence ve třídě, to dělám já, ona nám hodně pomáhá v tom, že zajišťuje různé preventivní programy z venku. To je její hlavní náplň práce.

Vy, paní ředitelka, metodička tady a výchovná poradkyně tady je.

Výchovná poradkyně je hodně silný článek školního poradenského pracoviště. Taková trojky a s tím, když je třeba řešit něco víc, co už máme zmonitorované, tak metodičku prevence do toho zatahujeme, ale nejvíc sdílíme informace a intenzivně komunikujeme mezi námi třemi. Pak je tady ještě pan zástupce, to jde úplně mimo něj, tyto věci o dětech, nějakých prevencích a individuální případový práci. Ten má na starosti jiné věci, ten se zabývá nějakými počítačovými systémy, s rozvrhy a tak. To by Vám asi řekla spíše výchovná poradkyně, protože ta od letoška je také zástupce ředitele, máme teď nově dva zástupce ředitele, a jak mají kompetence rozdělené to Vám řekne ona, protože to já nevím. Nepotřebuji vědět. Asi by mi to řekli, ale to já nepotřebuji vědět.

Je zajímavé, že existují kompetence ve vyhláše, ale každá škola si to přizpůsobí praxi.

Já si myslím, že to hodně souvisí s osobním nastavením těch lidí v tom týmu. Protože víme, že by bylo pro nás nevýhodné, aby některá jednání vedl pan zástupce, protože nemá ten cit v kritických situacích jednat správně. Je bezpečnější, aby to dělal někdo jiný.

Takže to nevyplývá z jeho kompetencí, co má dělat, ale z jeho osobního přístupu.

Ano. Spíš nastavení, než přístupu.

Tady mám pro Vás karty, můžete si je pootáčet, sahat na ně, nevadí mi to. Abyste věděla, to jsou vylosované z jedné řady, náhodně jsem to vybral. Bylo zajímavé, že bych vůbec nečekal, že si někdo vylosuje, tak si je vždy vylosovali. Já se Vás zeptám, která z karet podle Vás vyjadřuje to, jak vnímáte školního psychologa.

Mám pocit, že mi bude dlouho trvat, než se rozmyslím. První, která mi padla do oka, tak to je tahle ta. Mám to nějak zdůvodňovat? Už tady koukám na další, tahle se mi líbí. Jednu potřebujete?

Jedna je nejvýstižnější, ale jestli se Vám líbí tyhle tři.

Asi tahle ta, ta mi padla do oka jako první.

Co na ní vidíte?

Já na ní vidím osobu, která na venek vypadá velmi ladně, ale za tou milou tváří psychologa je hodně věcí, co má ten člověk na hrbu. Tam vidím tu příšeru, nebrala jsem jí, že je fotograf, ale toto tady jsou věci, tady ten stín, který to sebou nese taky, že já můžu mile vyjednávat s rodiči něco, ale jsem pak strašně vyčerpaná a nesu si pak domů, jak to ti rodiče vnímají, že to je taková jako, že ty rodiče vnímají něco jiného, než já to pak cítím, třeba. Nevím, jestli to říkám srozumitelně.

Jo, říkáte, já to chápu.

Nebo i ten tlak nějakého systému, že rodiče očekávají nějaké služby, chtějí nás hrozně měnit a my musíme hájit něco, co tady máme zavedené. Jsou to dvě polohy, a pak tady stojí to na gramodesce a mě to připomnělo tenký led nebo být na hraně, někdy je člověk dvojím agentem. I ve vztahu k učitelům i ve vztahu k rodičům, je to náročné. A teď asi spíš mluvím už o individuálním vyjednávání s těmi lidmi, ne té další práce okolo. Bych potřebovala obhajovat některé věci, které mi přijdou přirozené a rodiče a učitelé si nad tím lámou hlavu, proč by to tak mělo být. Vymýšlet argumenty, které pro ně budou smysluplné, a které zafungují v tu chvíli. Je jasné, že tam potom ještě tisíc argumentů, ale nemůžu říci úplně všechny. Nemůže být člověk totálně upřímný v těch věcech, když chce nějak pomoci nastavit nebo zařídit.

A to je ten důvod, jako že mluvíte i ze zkušenosti?

Ano, myslím, že tohle je hodně z mé zkušenosti. My jsme škola hodně výkonová a máme tady děti z hodně motivovaných rodin a kdy ti rodiče očekávají nějaké výsledky a současně je teď taková doba, že mají pocit, že můžou ovlivňovat chod školy k obrazu svému a to já pak musím obhajovat, že když oni řeknou, že chtějí, já teď dám jalový příklad, chtějí, aby se děti učily čist analyticko- psychotickou metodou, tak to fakt na přání rodičů neděláme. A takovéhle věci, to jsem tím myslela.

Jak vypadala situace ve škole, když jste sem nastoupila? Třeba i obecně nebo z hlediska poradenských služeb.

Škola byla zvyklá spolupracovat s poradnou, ale ta spolupráce nebyla nějak intenzivní. Tahle škola byla původně jazykovka a děti sem chodily až od třetí třídy. Čili už nějak byly probrané a děti, které měli menší vzdělávací schopnosti tak ty sem vůbec nechodily ani nepodávaly přihlášky dělaly se přijímačky, takže tady byly děti velmi schopné, od motivovaných rodičů a moc se sem nedostávaly děti s poruchami učení. Nebyly integrované děti. A v době, kdy jsem sem nastoupila já, tak už byla otevřená první třída, se kterou ale se kterou předtím neměli tady na škole vůbec zkušenosti učitelé. Nevěděli, že prvňáci jsou fakt mimina, které je třeba opečovávat jinak než třetáky, kteří se umějí pohybovat ve školním prostředí. A třeba výběrové řízení nebo přijímačky nebo zápisy do prvních tříd, tehdy, protože s tím nikdo neuměl pracovat a já jsem tady ještě nebyla, tak poradna pomáhala sestavovat, dělat. A teď v současné době tu spolupráci s poradnou máme nastavenou ke spokojenosti všech stran a psychologka a speciální pedagožka z poradny sem dochází jednou za měsíc, jednou za měsíc a půl a bavíme se co je potřeba dělat, jsme v kontaktu, myslím, že v dobrém kontaktu. Nevím, jestli by Vám to potvrdili i oni. Mají zkušenost s více školami, ale v kontaktu jsme. Je to tak, že my tady nemáme žádného asistenta. Asistent pedagoga tady není žádný. Pořád ještě ta škola jede trošku na svojí pověst, že jsme škola náročná, výkonová a máme vysoké požadavky a vysoké standardy a tím pádem děti s nějakými výraznými omezeními tady moc nejsou. Co se nám zvyšuje, to je množství dětí s poruchami učení. Protože tím jak přicházejí do první třídy, tak nemůže moc dělat žádné screeniny a predikovat jestli dítě bude mít poruchu učení a ti učitelé a to byla velká nevýhoda před těmi 10 lety, že sem tam tady nějaké dítě s poruchou učení bylo, třeba jedno, dvě, tak ti učitelé s tím neuměli zacházet. Měli dlouholetou praxi, ale tohle bylo pro ně jako v Jiříkově vidění. Necháпали, že k některým dětem se musí jinak přistupovat. Že mají mít jiné nároky na děti s poruchami učení.

Nerozumím tomu, že nejde dělat sceening, možná ve školce trochu, které děti by sem přišly.

Může se ve školce udělat sceening, ale nemůže se při zápise říct, vás tady nechceme na základě screeningu. My můžeme odušit nebo i to vidíme při zápisech, které máme strukturované, jak to chodí. Já když jsem sem nastupovala, tak mám pocit, že jsme měli větší možnost výběru dětí a teď už ta možnost je v podstatě nulová. Nám ze spádové oblasti chodilo málo dětí, takže se dobíraly děti, jak se nám jevily u zápisu, což už teď nejde. Teď to obsadíme dětmi ze spádové oblasti, dětmi, kteří tady mají sourozence, aby rodiče nemuseli jezdit s dětmi jinam do školy. Takže ta možnost výběru teď není a rozšiřují se nůžky ve schopnostech dětí a máme víc integrované děti s poruchami učení.

Kdo je tady pro Vás ve škole oporou?

Mě hodně pomáhá výchovná poradkyně a ředitelka školy. To já vnímám jako otevřenou komunikaci, když proběhne nějaká schůzka, která mě opravdu vyšťaví, tak vím, že můžu jít za nimi a naplivat to na ně a ulevit si.

A měnily se ty opory v průběhu 10 let, co tady pracujete?

Ne. Měnila se míra té opory, kterou jsme si schopné poskytnout. Protože já jsem byla nováček, nikdo nevěděl, co školní psycholog může, nemůže, jak moc se učitelé cítili ohrožení a teď bych řekla, že mě učitelé nevnímají jako ohrožující faktor, ale jako nápomocný faktor. To je věc, která se buduje dlouhou dobu a myslím si, že výchovná poradkyně a ředitelka školy si musely otestovat mě, jestli jsem spolehlivý článek. Tam já to vnímám, že to funguje. Nevím, co Vám řeknou.

Určitě něco pěkného. Takže to funguje tak, že tam můžete uvolnit nějaké emoce z těch rozhovorů nebo nějakým jiným způsobem?

Je to i v nějakém plánování, v souhře, ve způsobu papírování, když musím zpracovávat zprávy z poradny, co chtějí po učitelích. Mám pocit, že tohle tady funguje a spíš se mě ptejte na nějaké konkrétní věci, protože mě teď nenapadá, na jakém případu to vysvětlit. Myslím si, že táhneme za jeden provaz, všechny. Ve všem. Když se na něčem neshodneme, tak jsme schopné si říci, že si o tom popovídáme za pár dnů znova a uvidíme, jak to v každé z nás dozraje. Nedostala jsem se do žádné vyhrocené situace, že bych si řekla, tady to jde úplně špatným směrem. To nemám.

Co je pro Vás konkrétně, při té práci ve škole, výzvou?

Pro mě je výzvou spousta věcí. První mě naskočila práce se třídou. Protože tam já mám pocit, že bych pořád potřebovala rozšiřovat rejstřík technik, co s tou třídou udělat. Když se připravuji na práci se třídou, s konkrétní třídou, tak si ještě vymyslím různé varianty a už dopředu se připravuji na všechno, co by se mohlo stát, abych nebyla zaskočená. A chtěla bych někdy dospět do fáze, kdy si nebudu muset tu přípravu dělat a půjdu tam s grácií, že o nic nejde. Což nevím, jestli je dosažitelné. A druhé co mě napadlo, že výzvou jsou jednání s rodiči, kteří jsou nároční. Mají neadekvátní požadavky a současně je nechceme naštvat, takže pro mě je to velká komunikační dovednost jak jim vysvětlit naše stanovisko tak, aby ten rodič nebyl naštvaný a měl pocit, že my tady očekáváme, chceme, tak je smysluplné. To je velká výzva.

Jak se v průběhu té desetileté kariéry ty výzvy měnily? Měnily?

Měnilo se to v tom, že jak tady mluvím o výzvách v práci s rodiči, tak to jsou jednání, kterých jsem se na začátku své kariéry moc neúčastnila. To řešila ředitelka s výchovnou poradkyní. A za mnou, když přišel rodič, tak to bylo o tom, že jsme se bavili o jeho dítěti, co by se dalo dělat, tak to moc výzva není. A takové rozhovory probíhají i teď. Ty výzвовé rozhovory v současné době, tak to je o tom, že víme, že to je rodič, který nepřichází jen za mnou kvůli svému dítěti, ale jde bojovat se systémem školy. Většinou jsou to stížnosti typu – je tady šikana a vy to neřešíte. A vysvětlit tomu rodiči, že do jeho dítěte někdo strčil, že to není šikana, někdy opravdu může být náročné a ten rodič ať chceme nebo nechceme, tak už má nějakou pověst tady mezi učiteli. Třeba bylo pro učitele obtížné s ním něco vykomunikovat. Tohle to jsou ty výzvy. Teď jsem tady měla jednání s rodičem, jehož dítě odmítá chodit do školy v deváté třídě a rodič chce, abychom odkládali různé testy a klasifikace a my potřebujeme klasifikaci dělat. Jak to vybalancovat, aby byly splněné naše požadavky a byly současně splnitelné pro to dítě a pro jeho rodiče, tak to jsou ty výzvy. Ne každý rozhovor s rodičem je výzva. Některé rozhovory plynou hladce, jsme schopní si porozumět jednodušeji, s některými rodiči to je obtížnější.

Proč jste ze začátku rozhovory nedělala?

Já si myslím, že jsem neměla takovou důvěru toho vedení. Když šlo o něco, co mohlo ohrozit pověst školy, ani jsem nemusela být v povědomí rodičů, že se obraceli rovnou na paní ředitelku, která velmi často s rodiči jedná, což není úplně standard na všech školách. Řekla bych, že teď jsem víc ten článek, který má informace i od rodičů. To jsem tehdy neměla. Tehdy jsem věděla, ředitelna je hned nad námi, že paní ředitelka bude o něčem jednat s nějakým rodičem. Teď já zprostředkovávám schůzky. Není problém a často to tady děláme, že se sejdeme i s ředitelkou i s výchovnou poradkyní i s tím rodičem. Ty setkání v širším týmu se dějí často a já tam posledních pět let do toho týmu patřím. Do toho vyjednávání. Myslím si, že už jsem si získala důvěru vedení školy. Neplácnu někde něco nepříjemného.

Co vnímáte, že se Vám povedlo za tu dobu, co tady jste?

Pro mě je hodně důležité, že mě učitelé vnímají jako osobu, která jim může být nápomocná. Že takové to, někdo mi poleze do hodiny a co mi bude říkat psycholog, který o výuce nic neví a tak. To jsem si možná namlouvala, možná to tak nebylo, ale já jsem ten pocit měla na začátku, když jsem sem nastupovala, že tady je spousta učitelů, profíků a mě vnímají jako někoho, s kým nechtějí moc přicházet do kontaktu. A myslím si, že teď mě vnímají tak, že se na mě můžou bezpečně obrátit ať se děje cokoli. Ať už je to z nějakého výukového hlediska nebo z práce se třídou když mají nějaké potíže, že jsou schopní přijít a říci – já se bojím, že tam by mohla nějaká šikana být. Nebo řeknou budu mít jednání s tím a tím rodičem, potřebuji poradit, jak se připravit na to jednání. Myslím, pro mě je tohle věc, která má velký smysl, který si hodně vážím a o které jsem přesvědčená, že nejde udělat lusknutím prstu. Je to běh na dlouhou trať a teď mám pocit, že to máme.

Jak hodnotíte své působení na škole?

Já jsem tady spokojená. Je to tak, když přišla nabídka, jestli bych tady pracovala na plný úvazek, tak já jsme v té době byla na dvou školách na poloviční úvazek, a přesto, že mám daleké dojíždění a na té druhé škole by byli ochotní mi úvazek zvýšit a měla bych to mnohem blíž, tak jsem se rozhodla pro tuhle školu. Protože díky tomu personálnímu nastavení jak to je, tak já jsem tady spokojená. Mám pocit, že mi hodinové dojíždění za to stojí.

Jakým způsobem tady na škole dáváte o sobě vědět?

Ze začátku to bylo tak, před 10, 11 lety, že jsme dávali rodičům na třídních schůzkách generální souhlasy, což už teď není potřeba ze zákona. Já chodím pravidelně na třídní schůzky prvních tříd a my máme ještě v červnu třídní schůzky pro budoucí prvňáky, tak tam se jdu představit a třídní schůzce na začátku září se jdu představit. Chodím na třídní schůzky k rodičům, když dělám program ve třídě, tak tam jdu a protože jsem i speciální pedagog, tak když se objeví nějaká potíž s dítětem, učitel mi řekne, mám dojem, že dítě něco nezvládá, mohla by tam být porucha učení nebo porucha pozornosti nebo cokoli dalšího, tak potom oslovuji rodiče. Že jsem se byla podívat ve výuce, že bych ráda s nimi vešla do osobnějšího kontaktu, že jsem něco viděla na vlastní oči, že dítě nezvládá, že bychom chtěli něco vymyslet ve spolupráci s rodiči, jak tomu dítěti pomoci. Někdy se rodiče obrací sami, že si vzpomenu, že tady měli starší dítě a že jsem nějakou práci ve třídě odvedla,

že se na mě obrací sami. Mám na webových stránkách školy školní adresu mailovou a rodiče se ozývají mailem.

A funguje to?

Funguje.

Vy jste profesně speciální pedagog. Děláte tu práci speciálního pedagoga tady?

Dělám.

Takže jste vlastně speciální pedagožka a psycholog?

Já mám smlouvu na psychologa, ale to, že dělám také nápravy, to vzniklo tak, že když jsem sem nastoupila, tak jsem si těch pár dětí, které tady byly indikovány, že by mohli mít potíže, poruchy učení, tak jsem se domluvila s učiteli, že ke mně pravidelně chodily. Můj záměr tehdy byl takový, učitelé nebyli nadšení, já jsem si myslela, že by nebyli nadšení kdybych jim chodila do tříd, děti mě tady vůbec neznaly, neznaly jak funguje školní psycholog a já jsem chtěla mít nějakou pravidelnou práci, kde musím komunikovat s dětmi i s učiteli, a aby ti učitelé pak si mezi sebou řekli, tak dneska šlo moje dítě k S. a další den řeknou moje dítě šlo k S., aby věděli, že fakt něco dělám. Měla jsem velkou obavu, aby si učitelé neřekli, tak co ona tam dělá, ona si tam jen válí šunky. Potřebovala jsem nějak dát najevo, že jsem dělná. Takhle to vzniklo a já to vnímám jako hodně přínosné v tom, že díky nějakým plánům podpory a IVP jsem v kontaktu s rodiči některých dětí a ty můžou šířit informace o mně dál. Podle pracovní smlouvy jsem psycholog, před učiteli a rodiči vystupuji jako speciální pedagog, ale já z těch náprav, kterých mám několik hodin týdně, tak těžím, protože jsem v individuálním kontaktu s těmi dětmi a získám si i další jiné informace.

Jak probíhá mezi Vámi a Vašimi kolegy – s paní ředitelkou, výchovnou poradkyní, potencionálně preventistkou ta spolupráce?

Dříve jsme to měly tak, že jsme měli daný den v měsíci, kdy se sejdeme, ale tím, že jsem tady každý den, tak to funguje tak, že když ráno přijdu do práce, tak jdu do ředitelny, tam už sedí výchovná poradkyně, tam si rychle řekneme co se děje a jak se děje. Hodně sdílíme informace, já nevím, já jsem tady hodně mluvila o jednání s problematickými rodiči, je to v tom, že si kryjeme záda. Pokud jedna z nás cítí, že by jednání mohlo být nějakým způsobem rizikové, ohrožující, tak jsme domluveny tak, aby druhý byl na telefonu a dalo se mu zavolat a mohl by se k tomu jednání přidat. A to pak nabízíme i těm učitelům. Že když vědí, že by jednání mohlo být náročné s nějakým rodičem, tak ať nám to říká a že můžeme být tady v budově na telefonu a že si poskytneme pomoc.

Ten učitel jedná s tím rodičem a Vy jste tady jako taková záloha, že kdyby došlo k nějakému problému?

Hm.

Můžete to víc popsat? Mě by to zajímalo.

Tak to jsou ty věci, které se můžou týkat nějaké šikany nebo se můžou týkat, kdy rodič začne napadat kompetence toho učitele. Někdy se to dá vycítit z předchozí komunikace těch dvou a současně nechceme dávat befelem tomu učiteli, pokud on o to nestojí, že na tom jednání stoprocentně budeme, ale ta záloha, jak jste to nazval, to dobrý termín. Když

by se tu něco dělo, když by začal být rodič nepříjemný, útočný, byť jenom verbálně, tak ty jako učitel to můžeš zastavit a říci, chci, aby u toho byl někdo další, a my jsme na telefonu.

A stala se Vám někdy taková situace?

Hm. Já fakt myslím, že je to sociálním složením těch dětí. Myslím si, že těch sídlištních školách se to moc neděje. Nejhorší jednání jsou s právníky. Oni se ohání nějakými termíny. S rodiči právníky. Oni očekávají něco víc a nerespektují, že jsou metodické pokyny, které musíme dodržovat. Někdy jsou hodně důrazní a je to nepříjemné.

Rodič je právník, vysokoškolák a stejně se může chovat agresivně. Nepotvrzuje to nic takového.

Nepotvrzuje. Já mám pocit, oni hrozně chtějí ochránit svoje dítě a současně mají pocit, že tím že oni sami někdy byli žáky, tak že vlastně vědí, jak to ve škole chodí a je třeba jim vysvětlovat, že tahle zkušenost nestačí.

A když dojde k takovému problematickému jednání, kdo tam přispěchá na tu pomoc?

To záleží. Jak si to domluví ten učitel. Můžu to být já, může to být výchovná poradkyně, může to být paní ředitelka.

Takže vždy jedna z vás třech.

Ti učitelé tuhle možnost mají, někteří to využívají, někteří ne. I teď tady máme učitele, kteří si drží pod pokličkou co se děje a pak najednou vyublá něco, co by se dalo zkorigovat v průběhu, kdybychom o tom věděli. Já bych řekla, že teď je většina učitelů, kteří nemají problém přiznat, že mají problém. S nějakým rodičem nebo i s dítětem. Ještě tady děláme, když je dítě problematické, tak někde to nazývají výchovná komise, tak my ještě máme předstupeň výchovné komise, že jednáme s těmi rodiči, ale ne z pozice síly, ale z nějaké pozice vyjednávání, vysvětlování co se děje, jak se děje, pak teda ta výchovná komise nastane a u toho býváme všechny tři a třídní učitel.

Jako taková prevence?

No. Ale už důraznější stupeň. To není jen tak pojďme si popovídat, většinou ty rodiče jsou zaskočení, že je nás tady najednou taková přesila, ale řekla bych, že jsou schopní nám pak naslouchat víc.

Jsou ještě další úkoly, na kterých spolupracujete dohromady vy tři? Nebo dvě?

Nevím, teď jsme byly všechny tři na SVIčku, což tady dělá Praha 2, systém včasné intervence i s Ospodem a s policií se to dělá. To tam jsou pravidelná setkání, dříve to bylo jen pro ředitele škol, teď bylo setkání, kde mohli být i další zástupci ze školního poradenského pracoviště. Tam jsme byly všechny tři. Jinak, já chodím, co jsou schůzky v poradně pro školní psychology a někdy to je i metodik prevence a výchovný poradce, tak tam chodím taky a předáváme si ty informace. Není moc věcí, na které bychom se museli speciálně scházet a soustředit nebo to běží tak přirozeně, že to neumím pojmenovat.

Jako ve smyslu, že když nastane nějaká věc, že se at hog sejdete?

Jo. Teď jsme vyhlásily soutěž o nejlepší prázdninový deník, tak nad tím jsme všechny tři podpořily, před prázdninami na pedagogické radě, at' učitelé svým dětem připomenou a teď jsme se tady všechny tři domlouvaly, který z nich je nejlepší a jak oceníme prázdninový deník.

To je hezké.

Nebo je to domluva o tom, já myslím, že je to hodně o předávání informací, protože ta výchovná poradkyně sedí ve sborovně, takže ona hodně ví o tom, co se děje. Ve sborovně jsou učitelé druhého stupně a jazykáři, takže ona ví o tom, co se tam šustne, a kterých dětech se mluví a já si pak můžu vychytat to dítě, protože o něm mluví a na něj se zaměřit, protože mám informaci od výchovné poradkyně. Já vstupuji intenzivněji do kontaktu s učiteli prvního stupně, výchovná poradkyně učí na druhém stupni a je v té sborovně a já i přes ty nápravy jsem víc v kontaktu s učiteli prvního stupně. Ty informace proudí mezi námi.

Jakým způsobem si ty informace předáváte? Jakou formou?

Že se bavíme. Že mluvíme. S očí do očí.

Že se sejdete dohromady?

To jsem Vám říkala, že my se vídáme víceméně každé ráno,

S výchovnou poradkyní.

A s paní ředitelkou.

Ale není to..., Dneska jsem přišla později, nebyla jsem před půl osmou ve škole, abychom se pozdravily, ale i přes den, já když tady na mě vybafne nějaký problém, tak zavolám výchovnou poradkyni a ta mi řekne, jo, mám volnou obědovou pauzu, tak to probereme. V tomhle tom je ta komunikace otevřená a rychlá, a že to funguje. Nedokážu to lépe popsat.

Jaké úkoly řešíte jenom Vy sama konkrétně?

Ta individuální péče o ty děti. Třeba tady je kluk, kterému se rozcházejí rodiče, deváták, úzkostné holčičky z prvního stupně, zlobivé děti a individuální práce s dětmi impulzivními, je to hodně pestré a toto už je jenom moje.

A možná ty třídy jste říkala?

A ty třídy. Tam to je většinou s třídním učitelem. Já to sice připravím a vedu, ale tu zakázku mám od třídního učitele a termín si domlouvám s třídním učitelem, já profiluji, když třídní učitel u toho je.

Koordinuje někdo z vás třech činnosti toho vašeho pracoviště? Nebo čtyřech?

Já mám pocit, že tam ta koordinace není potřeba. Já se cítím saturovaná v kontaktu s ředitelkou a s výchovnou poradkyní, které fakt těch informací mají nejvíc. Nemám pocit, že by mi něco unikalo. Teď už nemáme domluveno, že první středu v měsíci se scházíme jako dohromady, mám pocit, že to není potřeba.

Jak hodnotíte vaše vztahy v tom pracovišti?

Jako velmi otevřené. Mě to vyhovuje tak, jak je to nastavené. Možná je to proto, že si neumím představit, že by to mohlo fungovat ještě lépe, ale tak jak to je, tak si myslím, že je to v pořádku. A to je důvod, říkála jsem Vám, že jsem byla na jiné škole, tam ta komunikace nebyla takhle otevřená, nedalo se spolehnout. Tady mám pocit, i spoleh, když si něco domluvíme per huba, že to fakt platí a to já považuji za důležité a to na té druhé škole nefungovalo. Neumím si představit, že by to fungovalo ještě jinak a lépe. Ale je třeba

jenom o tom, že jsem neudělala tu zkušenost, možná, že by to šlo. Já to vnímám jako velmi efektivní, uspokojivé. Nemám za sebe dojem, že by mě něco štvalo a potřebovala bych to měnit na té spolupráci v tom školním poradenství. Někdy si říkám, že tu metodičku prevence vyšupujeme hodně, ale ta zkušenost, kdy ona nešťastně něco formulovala ať už vůči dětem nebo jiným učitelům, tak ta proběhla a nechceme to opakovat. Takže jsme víc uzavřené v té trojici.

Nevíte, jestli to ona vnímá, že vy jste tři a ona?

Myslím, že ona to takhle nevnímá, protože uvidíte, co Vám řekne. Ona to bere tak, že má práce nad hlavu a že jako metodik prevence skutečně má na starosti zajištění programů z venku na školu. Že je objednává na konkrétní termín, domlouvá ses učitelí co v které třídě bude, zajišťuje platy, hlídá si počet , který má a myslím si, že víc by toho ona nechtěla dělat.

Co to znamená ta otevřenost, jak jste říkal, že máte otevřené vztahy?

Máme otevřenou komunikaci v to, že fakt můžeme říci věci, které jiným učitelům bychom nepustily. Důvěra. Je to tak, že si říkáme víc, sdílíme víc než by bylo třeba? Je fakt, že si říkáme víc věcí než je úplně nutné, že vím, že některé informace na té druhé škole já bych si nechávala jen pro sebe a tady mám důvěru v to, že když je budu sdílet s nimi, tak že se to nedostane nikam ven.

Jak řešíte případné spory, jestli někdy nastávají? Když každá máte jiný názor.

Nepamatuji se vyhrocený, vyhraněný spor a co já jsem teď v nedávné době vnímala jako potíže, paní ředitelka razí zásadu, že se s rodiči nemáme moc vybavovat, tak já jí říkám, že je to moje náplň práce, že já se s rodiči musím vybavovat i o věcech, které nejsou pro školu příjemné, tam hodně pomáhá čas. Že já řeknu, já to mám jinak, a když se bavíme za pár dnů, tak se nám to oběma rozleží a já si myslím, že ze své pozice bych neměla odmítat komunikaci s rodiči, kteří jsou nespokojení se školou. Paní ředitelka říká, vůbec to neposlouchej, když si stěžují na učitele, neposlouchej to, já mám pocit, že my ty informace potřebujeme, abychom s nimi mohli pracovat. Teď taky proběhlo, že nějaká maminka psala, že je šikana ve druhé třídě a nejspíš to je jenom takové, že děti z jiné třídy těm druhákům ubližují, což je jenom pojem rodičů, že ubližují, takže to je vykomunikování těch věcí, tak paní ředitelka má tendenci to shodit ze stolu, protože víme, že ty rodiče si předávají informace mezi sebou, z malého problému se stane najednou táhle velký problém, tak jako tam měla paní ředitelka tendenci to odšoupnout a já si myslím, že to tak není správné. Tak to je nějaký příklad neshody mezi námi.

A co pak?

Já jsem jí vysvětlila, že ze své pozice s těmi rodiči komunikovat budu a s rodiči jsme si to vyříkali a je všechno v pořádku. Je pravda, že jsem neřekla paní ředitelce hned, že se s nimi sejdu.

Kdo koordinuje práci zdejšího poradenského pracoviště?

Myslím, že tam nemáme určenou roli, kdo. Tím, že fungujeme rychle, tak si myslím, že není potřeba koordinace. Tím, že si sdílíme co se děje, tak je to o dohodě, která může být velmi rychlá. Když je něco potřeba, tak jsme schopní to udělat rychle, rozdělit si role a není to o tom, že bylo přidělováno, co kdo udělá. Ti, kterých se to týká, tak navrhuji – já udělám tohle, ty uděláš tohle. Že tam není, kdo by tomu šéfoval. Já to vnímám jako spolupráci. Když zazní, co je potřeba udělat, tak nemám problém si říci, to bych měla udělat já, opravdu tam nevnímám tlak, že ty uděláš tohle, ty uděláš tohle, ono to ve výsledku je stejné, protože ty role jsou nějak rozdělené, ale není to o nějakých příkazech. Když má potřebu se setkat a něco řešit, tak jsme velmi rychlí, velmi flexibilní a ta práce potom běží.

Jak si ty úkoly mezi sebou rozdělujete? Myslím teď konkrétně to rozdělení. My jsme se bavili o tom co děláte Vy, paní výchovná poradkyně a tak.

Já se snažím vymyslet nějakou situaci, na které to přiblížit. Třeba přijde učitel a řekne, že je šikana ve třídě a myslím si, že je to jedno jestli to řekne mě, paní ředitelce nebo výchovné poradkyni, protože následuje to, že my tři se sejdeme a ta která tu informaci má, tak jí sdílí s ostatními. Pak je to o tom, že probíráme historii třídy nebo co víme něco dalšího o té třídě, jestli ten informátor je, jestli se opravdu dá opřít o tu jeho informaci nebo jestli je to někdo, kdo přehání. Většinou tím, že jsme malá škola, tak známe i zázemí těch dětí, tak s tím se trochu pracuje a podle toho, jak si sesumírujeme tyhle informace, tak se dohodneme, jestli zaukolujeme třídního, aby se popídil o ověřování téhle informace nebo jestli do toho budu vstupovat já, jako psycholog nebo protože jsou tady děti, jejichž rodiny nechtějí spolupráci se školním psychologem, tak já říká, tohle já nemůžu, musí ty informace získávat někdo jiný, který nepotřebuje souhlas rodiče s prací s tím dítětem. Takže si uděláme náhled na tu situaci a určíme (ale zase není o to o tom, že by to bylo příkazem) dohodneme se, jak to povedeme dál. A většinou se nám tady daří hlídat ty věci v tom smyslu, že když rozjedem nějakou akci, ověřujeme, jestli ve třídě šikana je nebo není, tak děláme následné kontroly. Prostě to nevyšumí.

Že to pak ověřujete?

Jasně. Když je to třeba o tom, že si řekneme, necháme to učiteli. Je tam učitel, který dokáže ty informace získat bezpečnou cestou pro ty děti. Nebude tam žádné sekýrování, žádné vytahování těch možných podezřelých, tak potom... - *přerušeni*.

čas 00:15:34

Já si myslím, že jsme minule mluvili o kontaktu, že není naplánováno s paní ředitelkou, s paní výchovnou poradkyní alias zástupkyní jak často se scházíme, protože my se vidíme dennodenně. S metodičkou prevence, tak tam ta spolupráce není tak intenzivní, jako s těmi dvěma, dříve zmíněnými, ale když je potřeba něco řešit, tak to řešíme.

Takže ty schůzky máte každý den?

V té trojici. Ono je to tak, že já když přijdu do práce, tak už paní ředitelka s paní zástupkyní již jsou v ředitelně a řeší. Já tam teď chodím každé ráno za nimi a i přes den, když je něco potřeba, tak se sejdeme. T rána se teď stávají zvyklostí, ale já tam chodím později než ony dvě a pak přes den, když je cokoli potřeba řešit, když se vyvrbí něco, tak

není problém, abychom se dohodly, kterou vyučovací hodinu, kterou přestávku se sejdeme a dáme hlavy dohromady.

Kde se scházíte? V té ředitelně vždy?

Ano nebo tady. V ředitelně někdy bývá ještě pan zástupce a tomu úplně všechny informace z poradenského týmu nepředáváme, takže když on tam je, tak jdeme sem.

Formu komunikace jsme už řešily – mezi Vámi, paní ředitelkou, kdy se domlouváte na různých věcech?

To si myslím, že vyplývá, z toho mého projevu, že ta forma komunikace je velmi otevřená a hodně důvěryplná z mé strany. Já jim říkám věci o klientech, které bych tady jiným učitelům nesdělila. Mám opravdu důvěru, že ony ty informace nezneužijí. Nebo nešikovně nepoužijí.

Vy s nimi sdílíte všechny informace o klientech?

Všechny ne, ale sdílím s nimi víc informací než s třídními učiteli některými. Tam ta důvěra je opravdu velká, z mé strany a věřím i z jejich strany. Jsou věci, které já se dozvídám a kolegové ne.

Jak hodnotíte vztahy mezi vámi, vzájemné?

Velmi pozitivně. Já opravdu tu důvěru v ně mám. Velmi dobře.

Jak tato důvěra vznikla?

To se budovalo dlouho. To není hned, taková věc. To scházení pravidelné, člověk musí prokázat nějaké kvality a zároveň pokoru, teď myslím lidskou pokoru, ne že jsem pokorná vůči paní ředitelce, ale mít vědomosti, vědět si rady. Školní psycholog musí mít spoustu vědomostí a informací o širokém rejstříku věcí, kterými se zabývá a současně mít pokoru. Nefunguji vůči učitelům z nadřazené pozice, ale velmi si vážím jejich práce a to si myslí, že může tu komunikaci otevírat. Potom je to o těch drobných zkušenostech, které si ti učitele můžou časem se mnou udělat a to buduje tu důvěru. Je jasné, že ze začátku byli nejistí, uzavření a když se potom setkají ve své třídě s nějakým efektem své práce a když pochopí, že já jim můžu být nějak nápomocná, tak potom ta důvěra je nastolená. Rozhodně nejsem ten člověk, která vytváří tlak na učitele, respektuji, když oni řeknou, že si chtějí nějakou práci dělat po svém se třídou. Když by bylo potřeba jsem tady, dělej to, jak myslíš. Někdy se to snažím trošku korigovat, upozornit na možná rizika, která tam můžou být, ale opravdu nejsem nátlakový člověk v tomhle, která by říkal – podle teorií je to takhle, takže ty to musíš udělat takhle, to vůbec ne.

Že se jim trošku přizpůsobíte?

Já si myslí, že nemá smysl nějaké věci nařizovat nebo nakazovat, protože to ten člověk nevezme, pokud si to sám nezkusí. Já mohu říci, nevím, jestli to bude k něčemu to co ty teď plánuješ dělat a nabídnout tu pomoc potom. Když by to nešlo, tak jsem tady. Komunikuji s nimi v tom smyslu – můžeme vymýšlet jak to dělat dál, co tobě by pomohlo. A snažím se jim nastiňovat rizika, co dělají, ale věřím v tohle víc, než kdybych jim řekla tak na tohle se vykašli. Můžu říci, tohle se mi nezdá, mohlo by se stát... Co uděláš na základě tohoto kroku, co ty chceš udělat, jak si poradíš s dalším krokem. Já mám pocit, že trochu myslím o dva kroky dopředu a ten popis, co by mohlo nastat, jak by to ten učitel

měl řešit, to si myslím, že jim pomáhá víc zvážit tu strategii, kterou zvolili. Že můžou být věci, kde mají tu představu, že to co chtějí udělat je úžasné a mají trošku tunelové vidění toho problému a když já tam potom nasvítím v tom tunelu bacha tady pozor a tady na té straně také pozor tohle by se mohlo stát, tak oni jsou potom schopní přemýšlením o té věci třeba změnit svůj názor. Ale kdybych jim řekla, takhle ne, takhle to nedělej, tak to důvěru nevybuduje. Oni řeknou, tak ona mi řekla, ona mi zakázala, nedospějí k vnitřnímu přesvědčení, že by bylo dobré změnit svou strategii. Takhle to vnímám.

Přijde Vám, že se tady školní poradenské pracoviště vyvíjí? Mění se?

Myslím si, že se vyvíjí v tom, že ta důvěra učitelů je větší vůči mě. Myslím, že i pomáhá, že když učitel... Dám příklad: dostane nepříjemný mail od rodiče, tak ze začátku já bych se o tom vůbec nedozvěděla. Teď už ti učitelé mi píšou, pošlou mi mail, říkají, co s tím mám udělat, nerozumím tomu, takže se domluvíme, bavíme se o tom. Co je další věc, že mají důvěru nejen ke mně, ale já jim třeba vysvětluji, že je dobré, aby informovali i vedení školy o těchto věcech a dál to dělá ducha školy, že přese mne mají důvěru i v paní ředitelku. Že opravdu jí některé věci mohou sdělovat a nemusejí mít pocit, že je ředitelka bude tepat, protože někde něco řekli. Já tady ten tým vnímám jako hodně pracovitý, řekla bych, že se tady od učitelů očekává víc než na jiných školách a pak ho vnímám jako dobrý tým.

Nastávají někdy spory na tom pracovišti?

Já myslím, že jsme o tom mluvili, když se na něčem neshodneme, tak jsme schopné si vysvětlit pozice a dát tomu čas, ale nemyslím si, že by se to stávalo zase tak často. Že zájem máme všichni společný, aby tady byly děti spokojené, v bezpečném prostředí, aby rodiče vnímali, ci je našim cílem, co chceme. Takže si myslím, že těch neshod není moc.

Já už jsem se vás ptal, když nějaká nastane a řešíte to?

Já jsem Vám odpovídala, že opravdu k tomu náhodou dojde, tak že si vysvětlíme ta stanoviska, jak to kdo máme a dáme tomu čas chvíli.

Jo, jo, to jste říkala. Nechci o tu otázku přijít. Jak si myslíte Vy, že jste vnímána učiteli tady na škole?

Já jsem teď slyšela, co říká, metodička prevence, to bylo velmi milé. Říkala jsem si, že tu zpětnou vazbu já moc nedostávám.

Od učitelů?

Hm. Je pravda, že na začátku tohoto školního roku dva učitelé, nezávisle na sobě, dali najevo, že si mé práce hodně cení a to jsem si cenila já, protože to jsem v minulých letech moc nezažila. Myslím si, že už to, že ten učitel přijde a svěří se s tí co řeší, na co třeba není pyšný, už to je ocenění mé práce, že mají tu důvěru ke mně. Že mi ty věci přijdou říci. Kdyby neměli důvěru, tak by nemohli oceňovat tu práci a neříkali by mi ty věci. Když pak přijdou i třeba se svými osobními věcmi, tak i to je pro mě ocenění mé práce. Já to vnímám v té důvěře hodně.

To je pro Vás ta zpětná vazba.

Pak je příjemné konkrétně slyšet, když to tady učitelé, jak to říkala metodička prevence. Když to slyším opravdu v těch slovech, nejenom, že to vnímám v těch činech. Když

přijdou řeknou potřebuji s tebou mluvit, potřebuji ti o tom říci, nevím si s tím rady, tak to je pro mě velké ocenění a to je to, čeho já jsem chtěla od začátku dosáhnout. Aby za mnou chodili ti učitelé a ne já za nimi.

Když nastane problém, třeba náznak šikany, co tady vystává, jak přesně probíhá spolupráce? Mezi Vámi a učitelem.

To jsme nakousli na začátku téhle hodiny. Je to o tom, že se domlouváme co ten učitel, když jde o šikanu, tak já prosím, ať se zaměří na konkrétní děti, o kterých vím, že by mohly být agresori nebo že by mohly být oběti. Ať mi to sleje ten učitel. Když to podezření je opravdu veliké, tak je jednoduché u nás na škole dosáhnout nějaké koordinace, kdy budeme mluvit s kterými dětmi, jak to uděláme, aby si toho nevšiml zbytek třídy, tohle tady běží, mám pocit jednoduše. Nevyžaduje to nějaké velké domlouvání, ti učitelé jsou v tomto velmi nápomocní a řešit ty věci chtějí. Takže potom přichází povídání s těmi dětmi, pak většinou já navrhuji, potom co si promluví s oběťmi, se svědky, pak navrhuji, co dělat dál. Zkouším vyhodnotit, jestli je to na nějaký razantní zásah, kdy už půjdeme do rozhovorů s agresory nebo jestli tomu dáme čas a vysvětlíme těm dětem, hele tohle to co děláte, typu, že se někomu posmívají, používají přezdívky, které někdo nechce slyšet, tak jim vysvětlíme pravidla. Tohle to, od teď, připomínáme tohle to je těm lidem nepříjemné, je to práce se třídou. Já se domluví s tím učitelem, že půjdu do třídy a pracuji s tou třídou. Záleží na mém vyhodnocení, jestli stačí jednorázové povídání, jednorázové znamená jedna vyučovací hodina nebo dvě nebo jestli těch bloků bude několik, s tím, že těm dětem otevřeně říkám, tak teď jsme si to tady vyjasnili, teď kdokoli z dospěláků bude informovat učitele, když uslyší tohle to, že pořád používáte tuto přezdívku, tak vy za to budete pokáráni. Teď jste to tady všichni slyšeli, všichni tomu rozumíte proč je to nepřijatelné a tomto táhneme za jeden provaz s tím učitelem.

čas 00:37:46

Potom prosíme učitele, říkáme jim na co se mají zaměřit, co si mají hlídat, pak se domlouváme podle toho, co zjistím já od dětí, ať už je to práce se třídou v tom smyslu, že já si zjistím terén, nedáváme ještě žádné kázeňské opatření, ale znovu ozřejmujeme pravidla na co budeme dbát a za co můžou být děti potrestané, pak žádáme učitele, aby na to dohlíželi a měli tu zvýšenou citlivost na konkrétní věci u konkrétních dětí. Do toho zahrnujeme i družinu, ještě jsou prvostupňové třídy, které chodí do družiny, tak spolupracujeme i s vychovatelkami v družině, aby i v tom volném čase odpoledním konkrétní děti víc monitorovaly. Aniž by to děti věděly. Když je to ve chvíli, kdy je jenom nějaké podezření, pak zvyšujeme citlivost nás dospěláků na chování konkrétních dětí, je jedno, jestli se to týká agresivního chování nebo se to týká oběti, aby víc hlídaly, kdyby se něco dělo. Nenecháváme to vyšumět, ale já si hlídám, abych je obešla ve čtrnáctidenním intervalu, jestli něco bylo, nebylo a podle toho určujeme, jestli dát nějaký intervenční program do té třídy. Myslím, že se nám tady nestalo, že bychom zjistili šikanu závažného rázu, kde by potom přišlo nějaké velké kázeňské opatření. Je to tím, že jsme malá škola a že jsme schopní v tomhle tom týmově táhnout za jeden provaz, my dospěláci. Když se něco děje, tak jsme schopní to podchytit včas, pokud ty informace máme. Mně se teď stalo, že rodiče mezi sebou řešili, že je tady šikana, ale nikdo z dospěláků nevěděl, co se děje, co vadí, těm dětem, že třetí chodili do třídy druháků. To chodili, protože tam měli

sourozence. Nikdo netušil, že by, o přestávkách se druháci cítili ohrožení. A rodiče, protože sdílejí informace na internetu, tak z toho najednou vznikla obrovská bublina, co všechno se přihodilo, kterému dítěti a my jsme nic nevěděli. Teď jsme s tou druhou třídou pracovali, já jsem tam opakovaně byla, zavedli jsme nějaká opatření tak já vím, že budu na třídních schůzkách říci, co jsme dělali a připomenu jim, že hlavně, když mají nějaké podezření, tak nepomůže, když si budou rodiče sdělovat mezi sebou po internetu, ale musí se obrátit na ty správné osoby, musí oslovit třídního učitele, psychologa, kohokoli v té škole, aby se s tím mohlo začít dělat.

Když jde o agresory, tak musíte oslovit víc lidí? Vychovatele, učitele, všechny...

Jasně. Teď třeba, šikana se neděje při vyučování, takže musím oslovit učitele, kteří mají dozor na příslušném patře, kde ta třída je, ta učitelé, kteří se tam střídají, tak ty do toho já zatáhnu. Není to tak, že já jdu do sborovny a vyhlásím, v té a té třídě hlídejte toho a toho. To nemá cenu, musí to být adresně zaměřené. Takže já pak oslovuji jednotlivé učitele a říkám pohlídej, máš tam dozor tehdy a tehdy, tohle to mě zajímá. Nechci, abys to řešil, chci jen, abys to monitoroval. Jasně, když se něco dít bude, nějaký akt, tak to chci vědět, ale nepotřebuji, abys chodil tomu dítěti za zadkem. Vlastně spousta dětí neví, že jsou pod zvýšeným dohledem učitelů. Ale je to o tom, že já nemůžu, když mi dá nějaký rodič vědět, že je šikana, tak já nemůžu na základě informace od rodiče, tak já nemůžu jít a někoho trestat. To je blbost. To nemá hlavu ani patu. Takže potřebuji mít někoho, kdo má vhléd do té situace a sleduje to, jestli se to děje, neděje, protože mnohdy na tom prvním stupni je to o tom, že rodiče, jejich děti jsou nedotknutelné a jakákoli věc, která nemá záměr někomu ublížit, ale to dítě to tak vnímá, tak oni to rovnou nazývají šikanou. Rodiče jsou hrozně rychlí v tom, aby to běžné chování, kterým se děti projevují ve svých interakcích, tak aby... My jim dáváme ty hranice, ale současně nemůžou být pořád jako ve skleničku ty děti a jinak se to nenaučí, když někdo žďuchne do někoho, tak to podle mě není šikana.

No není.

Ale někteří rodiče to tak vnímají. Když někdo do někoho strčí ano a strčil, jeden, strčil druhý do mojí holčičky, třetí do mojí holčičky tak to už je šikana, tak to je potom - mají fakt jinou optiku ti rodiče a je to těžké vysvětlování a může se i stát, že mi neuvěří. Řeknu, heleďte se, mi jsme to teď čtrnáct dní monitorovali, mám zprávy od těch a těch učitelů, není to šikana, šikana má takovou definici, tak někdy ti rodiče stejně nejsou spokojení, protože mají pocit, že tomu dítěti někdo ubližuje.

Co by očekávali, ti rodiče?

Že zaručíme, že nikdy jejich dítěti nic špatného nestane. Na to já odpovídám, to vám nejsme schopní zaručit, protože to je dětský kolektiv.

To by se muselo vzdělávat doma to dítě potom, aby se nedostalo do interakce s jiným dítětem, to už je potom jiná kapitola.

Nejčastější zakázky, které dostáváte od učitelů, jsou jaké?

Výukové problémy a ta práce se třídou.

Výukové problémy, tím se rozumí co?

Tím se rozumí to, že na prvním stupni je to že neví, jestli se nerozvíjí u dítěte nějaká specifická porucha učení, že by chtěli zjistit, jestli jejich nároky, které kladou na žáky,

jestli jsou oprávněné nebo splnitelné, jestli na některé děti, na jejich výkony je třeba nahlížet jinak. Nechtějí ublížit nebo dávat blbě známky za to, že si dítě něco blbě přečetlo, pokud je to o tom, že má poruchu čtení nebo, že má poruchu pozornosti. Nebo jestli to porucha pozornosti skutečně je nebo jestli dítě jenom nedává pozor, jestli je oprávněný jejich požadavek, aby se dítě soustředilo po celou dobu, co to učitel říká, když to zvládne zbytek třídy. Nějaké srovnání a diagnostika. Na druhém stupni, s těmi výukovými problémy je to o tom, jestli bych pomohla dětem, jak se mají správně učit a tak. Pak se třeba na mě obracují učitelé s tím, když vidí, že to dítě má špatné známky a nic s tím nedělá, tak jestli s tím dítětem nemohu pohovořit. Na to já většinou říkám, hlavně informujte rodiče, že vidíte, že dítě ke čtvrtletí je na pětkách. Informujte rodiče, můžete nabídnout spolupráci se mnou těm rodičům, ale musí to vědět ten rodič. Někteří učitelé říkají, vždyť já to píšu do žákovský, ty známky, ten rodič už to vidí. Říkám ano vidí, ale abys měl čistý štít prosím tě napiš do mailu rodiči, že se ten prospěch vyvíjí takhle, že je jenom informuješ. Že to sice mají v žákovské knížce, ale někteří rodiče to nepovažují za závažné.

Každý má hranice někde jinde, té závažnosti.

Mluvila jste o výukových problémech. Jak se to dál vyvíjí? To dítě to vlastně neví.

Zleží, jak je to dítě staré. U prvňáčků, u druháčků já si dělám nějaké screeningové šetření, třeba v celé třídě a vidím, jestli se to dítě vymyká. U starších dětí tohle asi můžu dělat také, podívat se nějakých starších sešitů, to už je speciálně pedagogická práce a potom, když tam fakt vidím, že je potřeba, aby rodiče potrénovali nějakou věc, která úplně nesouvisí se školním výkonem, ale mohla by prospět ke zlepšení dítěte, typu zrakové rozlišování, sluchová analýza, takovéto věci, tak se domlouvám s učiteli, aby buď oni sami se dohodli s rodičem a přidali mu individuální souhlas, vysvětlili co s tím dítětem budu dělat nebo po dohodě s učitelem řeknu já toho rodiče oslovím sama. Řeknu, že jsem si dělala nějaký screening, že dítě dopadlo tak a tak a pozvu si na schůzku rodiče, kdy jim řeknu ty konkrétní věci, které mají procvičovat. Domluvíme se třeba na nějakém časovém bloku, kde oni budou cvičit tu konkrétní věc a já si pak udělám přešetření a uvidíme, jestli se to hýbe nebo nehýbe. Jestli je to fakt o tom, že třeba u těch prvňáků u té sluchové analýzy ještě je nezralé, ještě je tam nějaký prostor k posunu a když potom během druhé třídy dojde k tomu, že se ten posun neděje, tak potom se domlouváme, že už je to na poradnu, ať dojdou do poradny. U starších – třetí až pátá třída, tam žádám rodiče o individuální souhlas, domlouvám se s nimi, co s tím dítětem budu dělat, jakou diagnostiku, většinou dělám diagnostiku speciální pedagogickou a když to potom dospěje do té fáze, že se dohodne, že je to na poradenské vyšetření tak nabízím, že můžu po poradě s poradnou dělat psychologické testy, třeba inteligenční test, předat výsledky, aby oni nemuseli v poradně trávit tolik času. Protože v tomto je spolupráce s poradnou, mám pocit, že funguje dobře, tady. Že u některých dětí řeknou, udělej ještě tohle nebo řeknou, že si to udělají sami. Já tady dělám na konci osmé třídy testy profiorientace, tak když si jde deváták na nějaké přešetření do poradny pro novou zprávu, tak mi z poradny píšou, heleď se, ta děláš inteligenční testy, jak to dítě vyšlo, aby se nedabovaly ty testy, ty vyšetření.

Speciálně pedagogické věci už neřešíte na druhém stupni?

Řeším. Chodí na nápravy děti z druhého stupně.

A když Vám nějaký učitel předá problém nějakého dítěte, tak Vy postupujete přes rodiče?

Já nemůžu individuálně pracovat s dítětem bez souhlasu rodičů. Jediná výjimka je, když jde o krizovou intervenci, tak já si dítě vezmu sem, řeším, vymyslím, vysvětluji dítěti, jaké budou následovat kroky a domlouvám se s dítětem, že musím informovat rodiče. Pro další setkání potřebuji souhlas rodiče na individuální setkávání. Vymyslíme s dítětem, když si dítě myslí, že by o tom rodič vědět nechtěl, ale dítě o to stojí, tak se domlouváme s dítětem, jestli tu žádost o podpis na individuálním souhlasu budu dávat já nebo si to dítě vykomunikuje doma, co by mělo říci. Vždy dávám informaci, když si to vykomunikovává dítě, ať se na mě rodiče obrátí, že to vysvětlím já, že si můžu dát schůzku s rodičem, vysvětlíme si pozice, o co jde.

Co bylo potřeba udělat pro to, aby Vás učitelé začali brát a vyhledávat Vás a dávat Vám ty zakázky? Jak se to vyvíjelo, co tady jste?

O tom už jsme opravdu mluvili a je to o tom přístupu a o čase, že ta spolupráce nejde nařídit z hodiny na hodinu a je to o tom, alespoň já si myslím, že učitelé museli získat dobrou zkušenost. Nebo o tom slyšet třeba v kabinetu. Hele, měl jsem problém, tohle jsem řešil a S. mi pomohla, zkus. Že to kolegové spolu sdílejí. V tomhle na sebe cítím velký tlak, protože nechci nikdy šlápnout vedle. Mám pocit, že jedna chyba by mohla hodně nevyplatit. Ti učitelé hodně sdílejí informace mezi sebou a ke zkreslování těch informací dochází a myslím si, že získávání důvěry je o tom, že na to musí přijít učitelé a to nejde hned, že je na mě spoleh.

Takže to vidíte, že tím faktorem byl ten čas a ta doba, co tu jste a pozitivní zkušenost s Vaší prací?

Hm. Myslím si, že je to o tom...Jedna z věcí, která k tomu přispívá je, že tady trávím hodně času, že asi víc, než je pracovní doba a vnímám to tak, že ti učitelé nemůžou říci, no jo, ta S., ta sem chodí jenom na 4 hodiny denně nebo jenom na přímou práci. Víím, že jsou psychologové, kteří si odkroutí svých pár hodin a pak berou kramle z té práce. Nemají čas a já to mám nastavené tak, že jsou pro mě ti učitelé důležití a chci tady pro ně být. I ti žáci, ale ti učitelé, jak jste se ptal, jsou důležitější.

A že jste pro ně dostupná tím, že tu pro ně jste fyzicky.

Hm. Jo.

Proč jsou pro Vás učitelé důležitější než žáci samotní?

V tomhle tom. Vy jste se ptal na důvěru, jak se získá důvěra. Tak proto. Pro tuhle odpověď.

Já jsem myslel obecně. Vy jste říkala, že chodíte do prvních tříd.

Chodím do všech tříd, kde je to potřeba.

Jak se ti učitelé dozvěděli, co všechno děláte? Že mohli říci, kontaktují jí proto, že dělá tohle.

Já si myslím a to jsme Vám říkala minule, že mně fakt pomohlo, že při tom nástupu tady, jsem začala dělat pravidelně ty nápravy. Přes tohle to ten učitel, když jsme s ním v každotýdenním kontaktu, teď si беру tyhle ty děti, někdy je to stanovené zvlášť na tom prvním stupni. Přesně máme dané, které hodiny v týdně jsme domluvená s tím konkrétním

učitelem, že z jeho třídy si beru děti. Tak si pro děti chodím, tak prohodím s těmi učiteli pár slov. Takže když oni potom mají otázku, rodič se mě ptá nebo nevím si rady s tímhle tím, můžeme se o tom pobavit i témata, o kterých si nejsou jistí, že patří do psychologické práce tak si vyjasníme a vlastně to potom přináší tu další práci. Řeknu tohle to jo nebo řeknu super, pošli mi ty rodiče nebo dej kontakt na rodiče nebo řekni rodičům, ať se mi ozvou a já se s nimi domluvíme, jak to vést dál. Nebo kam jít jinam, že tohle to už tady fakt nedokážeme, ale mám rejstřík kontaktů z různých oblastí, kterými můžu uspokojit potom rodiče. Dát mu konkrétní odpověď. Většinou jsou to věci, o kterých vím, že fungují nebo odborníci, o kterých vím, že jim můžou pomoci a to si myslím, že pomáhá vztahu. Že rodič může v rodičovské komunitě říci, tohle to, mluvil jsem se S., to mi fakt pomohlo. Odkázala mě tam. Snažím se zvyšovat povědomí o své roli mezi rodiči, ale nedělám to násilně. Nechávám, aby za mě pracovala pověst, ta práce, kterou dělám.

Takhle se šíří ty věci co děláte. Jak probíhá spolupráce s vedením školy? Vy se s paní ředitelkou scházíte jako součást poradenského pracoviště.

Ano.

Takže jste mi možná už na to odpověděla.

Ano. Stoprocentně.

Ona je na těch schůzkách braná jako ředitelka, ona nemá ještě jinou funkci. To mi přijde specifické pro tuhle školu. Na jiných školách jsem se s tím nesetkal. Jak Vás paní ředitelka podporuje ve Vaší práci? Jako psycholožky, když pracujete s rodiči, s dětmi.

Když vím, že bude jednání s obtížnými rodiči, tak ta podpora ze strany paní ředitelky je v to, že se mě ptá, jestli chci, aby u toho ona byla. Nebo že je krytí si zad, když by byl problém. Já vnímám podporu v tom, že mám nestandardní vybavení diagnostickými materiály, že za dobu, co tady jsem tak škola nakoupila tyto věci. Mám spoustu speciálně pedagogických pomůcek. Myslím si, že to také není úplně standart na školách. Mám podporu v tom, se dál vzdělávat. Zúčastňuji se různých kurzů, které najdu. Vždycky se ptám, jestli jsou peníze v rozpočtu, jestli se na to můžu přihlásit a mockrát se mi nestalo, že by to nešlo. Mám tuhle místnost, mám se dobře.

Je ještě něco, co byste od paní ředitelky, potažmo od paní zástupkyně potřebovala, aby se Vám ve škole lépe pracovalo?

Nemyslím si.

Takhle je všechno v pořádku.

Ano. Někdy mám pocit, že když bych po něčem toužila, po nějaké pomůcce nebo nějakém testu, tak si říkám, že musím ještě počkat, že jsem před nedávnem byla na nějakém kurzu a že už za mě škola dala hodně peněz a že stejné nároky mají i ostatní tady dospěláci. Nemůžu chtít všechno hned. Ale už jsem tady dlouho, takže toho mám hodně. Nemám teď žádnou touhu nebo přání. Mě to přijde dobré.

Co se změnilo za tu dobu, co tady jste?

Změnil se náhled učitelů na žáky s poruchami učení i na žáky s poruchami chování. Určitě se změnilo, že je tady víc dětí, které mají plány pedagogické podpory a IVP, to nebylo, když jsem sem nastupovala. Nenapadá mě nic dalšího.

Jak to myslíte ty pohledy učitelů?

Myslím to tak, že ti učitelé, tím, že jsme původně byli jazykovka a nebyly tady děti s poruchami učení nebo s nějakými nepochopitelnými nároky na jiný přístup pro ty učitele, tak že se tím učí pracovat. Že pro jednu učitelku před těmi deseti lety bylo nepřijatelné, aby dala jiný test dítěti s poruchou, protože tady ty děti nebyly. Všichni drželi stejnou linii, všechny děti dostaly stejný test a ona byla stejně přísná na všechny a teď už je schopná s dětmi s poruchami mít k nim individuálnější přístup a pracovat jinak. Mít na ně jiné nároky. To se změnilo stoprocentně a to si myslím, že na tom mám podíl. Je to věc, kterou bych mohla na začátku své práce, nařídit té učitelce, ale nikam by to moc nevedlo. Ten posun, který ona udělala je daný drobným vysvětlováním, příklady naváděním, co kdyby se to udělalo takhle.

Z Vaší strany.

Ona zjistila, že to funguje a teď iniciativně u některých dětí, když napíše test, tak ona si je druhý den vezme na ústní povídání o obsahu testu. Takže dříve by to fakt neudělala. Smetla by to ze stolu, že jí takové věci vůbec nezajímají. Teď přijde, já jsem ještě, tohle to dítě vím, že má nějakou zprávu, tak já jsem mu nabídla, že to takhle uděláme. Že už to najednou vzala za své a pochopila, že to může být výhodné.

Možná, že pochopila, že ty děti můžou mít nějaký problém s tím vyučováním.

Ano. Ona to možná chápala i před tím, ale neměla s tím žádnou zkušenost. Takže v tomhle tom já vnímám posun.

Ta osvěta byla na dlouhé lokte, s těmi učiteli?

Ano.

A po troškách jste se posouvala? Takže tohle je ten Váš přínos?

Když jsem říkala nepochopitelně podivné problémy tak jste minule říkal, že jsou děti s vadami, které jsou jasné, a já jsem říkal, že ano. My jsme tady měli zrakově postižené žáky, sluchově postižené žáky a tam je pro učitele jednoduché, představit si míru toho handicapu, ale nějaká dyslexie pro spoustu druhostupňových učitelů, kteří se s tím nikdy tady nesetkali, než se tady ty děti začaly objevovat, tak to fakt nechápali. Co to je, proč to je, protože takové děti tu fakt nebyly. To pro mě bylo nepochopitelné. Protože ty děti sem nastupovaly do třetí třídy a ještě se dělaly zkoušky, kde ty děti musely nějak uspět. Když to dítě neuspělo, tak je jasné, že se sem nedostalo. Nebo se ti rozumnější rodiče, když to dítě nezvládalo na jiné základce první, druhou třídu, tak ho sem ani nedávali k těm přijímačkám, protože bylo jasné, že ten výkon to dítě není schopné podat.

Když jsou ty přijímačky, tak není zohledněný ten handicap dítěte? Když byly před tím.

Asi nebyl.

Protože já jsem se hlásil na jazykovku a měl jsem zohledněn.

Vy máte handicap, kterému rozumějí. Řeknou si, špatně vidí, zvětšíme mu písmo. Je to dítě studijně nadané. Tady se braly děti studijně nadané.

Dyslektik také může být studijně nadaný.

Ale ty děti se sem nehlásily. Ta škola měla dlouho pověst jako náročná jazykovka. Já jsem tady nebyla, když se dělaly přijímačky do třetí třídy, ale myslím si, že se na tohle ohled moc nebral. Protože fakt tady nebyly děti s poruchami učení, když jsem sem nastoupila.

Neznám pozici tady, znám tu moji, když jsem se hlásil na jazykovku. Na vysokou školu se to zohledňuje.

Ale to je postupem doby. To dříve nefungovalo.

To bylo před deseti lety. Já jsem se hlásil před sedmi lety na výšku.

Co momentálně plánujete do budoucna, jestli budou nějaké změny? Ve vaší práci, přístupu?

Já už jsem říkala, že jsem spokojená.

Já jsem nemyslel, že by se Vám nelíbilo, ale jestli máte třeba nějaké výhledy?

Já už dlouho, několik let plánuji, že budu víc chodit do těch tříd. Práci se třídami dělat pravidelně, preventivně a to se mi nedaří. Je to hezký sen, kdyby se splnil, ale zatím pro to nic nedělám.

A proč se to nedaří?

Protože dávám přednost jiným věcem.

Takže časové hledisko nějaké, priority?

Asi je to časové hledisko, já třeba zítra dopoledne vím, že mám 2 hodiny volné, já si říkám, že si tam udělám papírování. Asi nejsprávnější postup by byl, kdybych si na začátku školního roku řekla, tak září je blbost, od října začnu chodit do těch tříd, pak bych si pravidelně, asi mě by to tak fungovalo, pravidelně dala do rozvrhu den v týdnu, kdy pracuji se třídami, postupně je projedu, od první třídy do devítky, což na druhém stupni je problém, protože tam získat nějaké hodiny je těžké v den. Který bych stanovila, ale prostě to nedělám. Většinou je to o tom, že v rozvrhu mám pravidelně ty nápravy, nechávám si volné ranní hodiny na konzultace s rodiči, když vodí malé děti do školy, takže se tady staví, odpoledne, teď třeba letos mám během dvou odpoledek nějaké nápravy, ale pak nechávám odpoledne pro rodiče. Mám pocit, že je stále co dělat a vím, že je správné tu preventivní práci se třídami dělat, ale nemám jí stále jako prioritu.

Preventivně myslíte na jakých tématech jako preventivní?

To by ta která třída potřebovala. Abych nechodila do tříd jenom, když se něco hasí a abych navázala vztah mezi jednotlivými dětmi. Ne nějak vyloženě zaměřené. Každá třída má něco. Teď je to tak, když přijde učitel, teď nedávno přišla učitelka páté třídy, že má pocit, že holky s kluky se nemají moc rády, že by s tím chtěla něco dělat. Tak v té třídě už jsem byla dvakrát, třikrát, ale je to na zakázku toho učitele. Není to tak, že já bych řekla, je tak ještě musím do druhé pětky a vezmu to dolů po těch ročnících a obejdu všechny třídy. V některých třídách jsem byla, procouvala jsem s nimi, máme začátek listopadu, tak vím tři, čtyři třídy, kde jsem opakovaně něco dělala s těmi dětmi, ale pak jsou třídy, kam nechodím, protože jakoby není poptávka, přesto že vím, že ta preventivní práce se dělá, když ta poptávka není. To by mohl být cíl, že to bych mohla zlepšit, ale jak říkám, to jsem

řekla, už když jsem sem přišla na plný úvazek. Měla jsem pocit, že tím získám ty hodiny na práci s těmi třídami, konečně tohle také naplním a nestalo se to zatím.

A Vy byste věděla, co by každá třída od 1 do 9 potřebovala?

To by řekly ty děti.

Jo, takhle, já myslel, že byste měla ty informace před tím.

Ne, no tak můžu se třídní zeptat, to by mi mohli říct, ale to jsem zatím neaplikovala.

Ještě nějaké vyhlídky?

Já se těším, že půjdu na nějaký kurz práce se třídou s malými dětmi, tam se těším, že se mi podařilo domluvit s paní ředitelkou, že vezmeme i učitelky s sebou. Slibuji si od toho ještě navázání kontaktu s těmi učitelkami, ta jedna je úplně příchozí, že vejdem do kontaktu na jiné úrovni než na té pracovní. Jasně, bude se to týkat té práce, ale nějak to pomůže budovat ten náš vztah. To vím, že mi to ohromně pomohlo, že když jsem šla na nějaký zdravotnický kurz, který jako psycholog nepotřebuji. Bylo tam pár učitelů z druhého stupně, byl několika denní, náročný, ale měla jsem pocit, že mi to pomohlo. Já to mám tak, že se vzdělávám ráda. Ptala jsem se paní ředitelky, jestli tam můžu jít a ona říkala, že jo a ti učitelé tam šli, protože by měli. Takže asi měli pocit, že tam trpím s nimi na kurzu, ale fakt jsem to s nimi absolvovala a poznali jsme se trochu jinak a je ten vztah jiný. Ráda, teď jezdím pravidelně s dětmi na lyžáky a tam vždy jezdí ty učitelky a já jezdím s druháky, a jak postupují ty ročníky, tak pokaždé zatím jiná učitelka s těmi druháky a to také vím, že hodně pomáhá. Že ony vidí, jak já pracuji s dětmi nebo i s tou skupinou, jak sek těm dětem chovám a třeba jim to přijde, že je to tak v pořádku a dobuduje tu důvěru. Si myslím. Mě tyhle ty věci baví. Ty učitelky některé tam možná jedou, protože mají pocit, že musí a tím, že jsme v jejich očích ve stejné rýži, tak to může spojovat. Ale já to apriori nevnímám jako povinnost, já bych mohla říci, že nepojedu na hory, já bych mohla říci, že na kurz nechci jít, ale mě to fakt baví.

Takže se takhle prohlubují ty vaše vztahy.

Ano. Myslím si, že to fakt pomáhá.

Moc děkuji za rozhovor.

Příloha 2- Vybrané karty

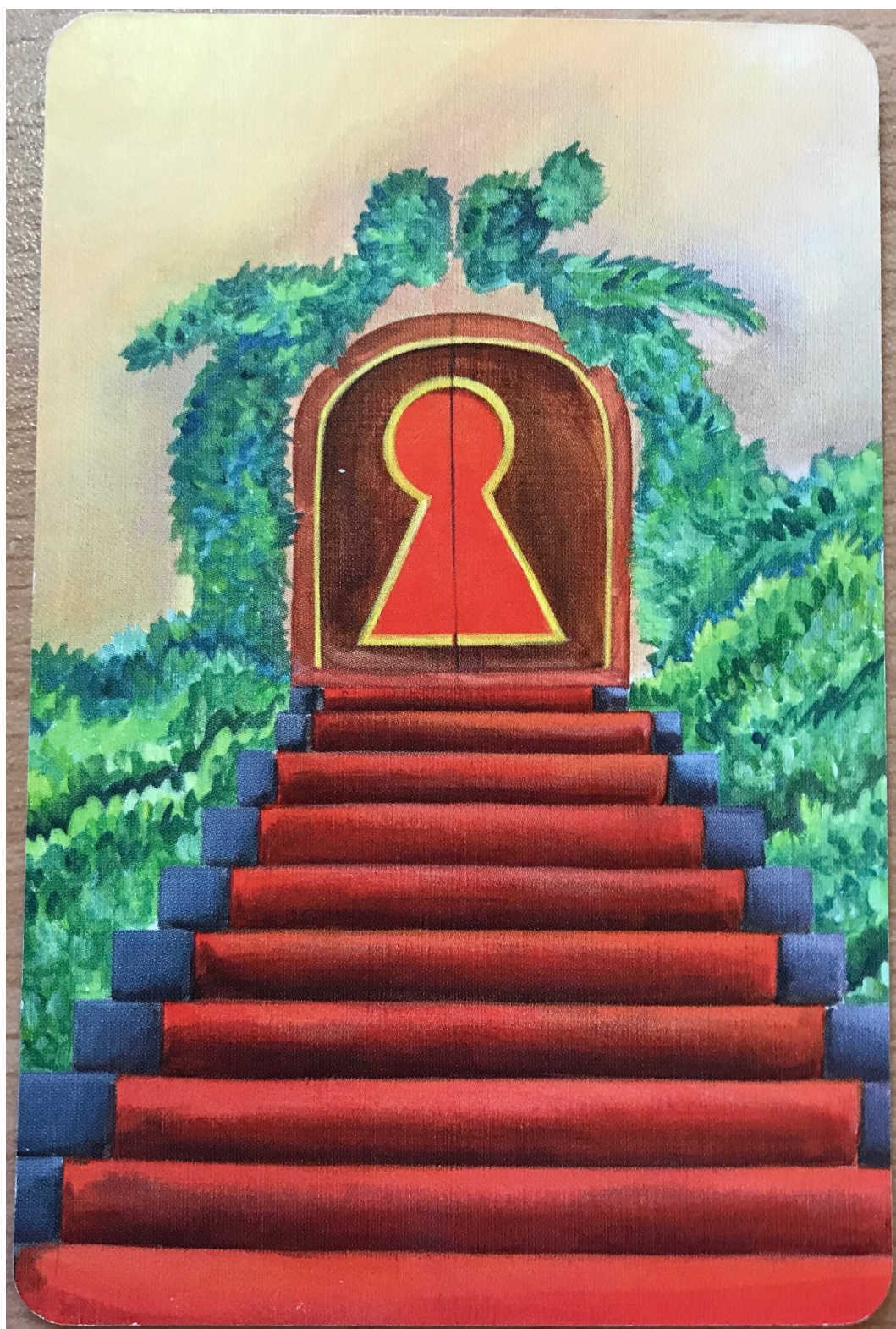
ZŠ Stromová

ZŠ Dlouhá

ZŠ Šroubkova

ZŠ Na Kopci

Zdroj obrázků:
Herní sada karet Dixit Odyssey